

**DR. AUREL STOIAN, DELEGAT AL COMITATULUI FĂGĂRAȘ
LA MAREA UNIRE**

EMIL STOIAN
Brașov

**DR. AUREL STOIAN, DÉLÉGUÉ DU COMITAT FĂGĂRAȘ Á L'ANSEMBLÉ
NATIONALE D'ALBA IULIA
RÉSUMÉ**

Pays de Făgăraș, l'âtre de romanité et berceau de notre spiritualité, a vibré avec tout nôtre peuple pendant les grands moments historiques.

Dans ce contexte, nous présentons le profil historique et les mérites du dr. Aurel Stoian, délégué du Comitat Făgăraș á l'Ansemblé Nationale d'Alba Iulia.

Pendant la période de la lutte pour la Grande Unifications de 1 December 1918, les mérites des habitants du Comitat Făgăraș sont vraiment remarquable.

Cuvinte cheie: dr. Aurel Stoian, delegat, comitat Făgăraș, Marea Unire.

Mots – clés: dr. Aurel Stoian, délégué, comitat Făgăraș, Grande Unifications.

Peste câțiva ani vom aniversa un secol de la înfăptuirea actului măreț al Unirii din 1 Decembrie 1918, prilej de exprimare a recunoștinței și sentimentelor de mândrie națională, dar și de pioasă aducere aminte a celor care au înfăptuit visul de aur al poporului nostru.

Este o datorie de mare onoare și importanță istorică să răspundem la întrebarea: Cine au fost acei ce au făurit Marea Unire ?

Pentru zona Făgăraș – Bran, în documente și în istoriografie este consemnat că dr. Aurel Stoian din Bran a fost ales ca președinte al Consiliului Național Român al comunelor brănene ¹, a condus delegația Branului la Alba Iulia ² și a fost delegat

¹ *Amintiri dr. Aurel Stoian. Marea Adunare Națională din 1 Decembrie 1918 din Alba Iulia*, mss., Bran, 1968 (copie în colecția autorului); manuscrisul a fost publicat de Emil Stoian: *Participarea brănenilor la Marea Unire*, în „Cumidava”, XXVI, Brașov, 2003, pp. 164 – 166; *Itinerariul delegației Branului la Marea Adunare Națională de la 1 Decembrie 1918*, comunicare la Sesiunea de comunicări științifice, Brașov, 22 – 23 noiembrie 2001.

din partea Comitatului Făgăraș, Cercului Electoral Tohanul Vechi, fiind „*autorizat a lua parte cu vot decisiv la Marea Adunare Națională Română ce se va convoca prin Consiliul Național Central Român, în numele tuturor românilor (...)*”³.

Cu riscul inerent al subiectivismului, în calitate de nepot și confident apropiat al dr. Aurel Stoian, fac mărturisirea că în pofida meritelor, cât și personalității sale de excepție, în mod inexplicabil o pată de umbră și tăcere, poate și de ingratitudine, au estompat profilul său istoric.

Știm că strămoșii săi pe linie paternă s-au stabilit, cu sute de ani în urmă, în zona Săcele, Brașov, și de aici au ajuns în părțile Branului, ca economi de oi și comercianți.

Tatăl viitorului dr. Aurel Stoian, pe numele său Ioan (1837 – 1922), a fost dat la școală și a urmat cursurile Liceului „Johannes Honterus” din Brașov, fiind cunosător a mai multor limbi străine.

Pe linie maternă provenea dintr-o familie de grăniceri stabiliți în Tohanul Vechi. Astfel, prima generație cunoscută este cea a căpitanului Lange, ofițer în Batalionul II grăniceri, cu domiciliul în Tohanul Vechi, care a murit împreună cu 35 de ostași grăniceri români în 12 – 13 martie 1792, în luptele de la Graubünden (Elveția).

George, fiul căpitanului Lange, a rămas în Tohanul Vechi ca ofițer grăniceresc și învățător, iar din căsătoria sa cu Francisca a rezultat o fiică, Rafira Lange.

La rândul său, Rafira Lange (Fanny) (1823 – 1892) s-a căsătorit în 1838 cu învățătorul Ioan Banciu, născut în 1818, originar din Orlat, ofițer de grăniceri; cu el a avut două fiice, Elisabeta și Lucreția.

² Titus Hașdeu, *Branul poartă în Carpați*, Ed. Albatros, București, 1979, pp. 124 – 125; Florea Marin, *Medici transilvăneni participanți la Marea Adunarea Națională din 1 Decembrie 1918, de la Alba Iulia*, în „Almanahul Sănătății 1986”, Ed. Medicală, București, 1986, pp. 121 – 124; E. Stoian, *Portrete din Bran*, Ed. Dealul Melcilor, Brașov, 2002, pp. 260 – 263; Ioan I. Șerban, Dorin Giurgiu, Ionela Mircea, Nicolae Josan, *Dicționarul personalităților Unirii*, Ed. Altip, Alba Iulia, 2003, pp. 143 – 144.

³ *1918 la români. Documentele Unirii. Unirea Transilvaniei cu România. 1 decembrie 1918*, vol. VIII, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1989, p. 205. * Tom II, p. 713, 715, 717, 719, 721 (cinci exemplare).

Elisabeta Banciu, numită de brăneni „Lăngoale” (1842 – 1931), s-a căsătorit cu Ioan Stoian, având împreună nouă copii: Ioan, Cornelia, George, Aurel, Emil, Valeriu, Livia, Maria, **Aurel** ⁴.

Ioan Stoian, în a doua jumătate a secolului al XIX -lea, ajunge primar peste comunele brănene, împrejurare în care îl primește cu multă căldură pe Titu Maiorescu, care îl caracterizează ca „om prietenos și cu haz” ⁵.

Fiind fruntaș al localității, om cu știință de carte, dar și vecin cu familia Pușcariu, în decursul timpului a reușit să cultive și să păstreze raporturi de prietenie cu mulți dintre cărturarii acestei familii ⁶.

Viitorul dr. Aurel Stoian s-a născut la 25 aprilie 1886, la Bran, ca fiu al primarului Ioan Stoian. Având casa în apropierea castelului Bran și-a petrecut mult timp jucându-se prin bătrâna fortificație medievală și pădurile ce o înconjoară; astfel s-a împrietenit cu băiatul ultimului castelan Rethy Imre ⁷.

Bătrânii localității spuneau că primarul Ioan Stoian nu era om bogat, dar s-a luptat să-și dea copiii la școală și astfel familia sa a ajuns puternică ⁸.

Aurel Stoian urmează primele patru clase în localitatea natală. După terminarea școlii primare, fiind elev silitor, este îndrumat să urmeze prestigiosul Gimnaziu Român Gr. – Ortodox „Andrei Șaguna” din Brașov ⁹.

Deși era premiant – spunea că „eram mai deștept decât trocarii” –, este nevoit să urmeze ultimile patru clase de gimnaziu la Sfântu Gheorghe ¹⁰, pentru a se perfecționa în limba maghiară și a putea continua studiile.

Încă din studenție s-a implicat în viața localității natale, fiind model și competent sfătuitor al oamenilor. A participat la multe adunări populare din zona sa, inclusiv la adunările și manifestările ce au avut loc sub egida ASTREI ¹¹.

⁴ Genealogia dr. Aurel Stoian a fost stabilită în baza arhivei familiei.

⁵ Titu Maiorescu, *Însemnări zilnice*, vol. II (1881 – 1886), Ed. Librăriei SOCEC & Co.S. A., București, 1937, pp. 16, 66 – 67.

⁶ Ioan Turcu, *Excursiuni în Munții Țerei Bârsei și ai Făgărașului*, Brașov 2012, pp. 30 – 35.

⁷ Amintirile sale din această perioadă se găsesc în colecția autorului. Vezi E. Stoian, *Regina Maria în amintirile Branului*, Ed. Marist, Baia Mare, 2012, pp. 62 – 72.

⁸ Inf. Iosif Anganu, Bran – Șimon, 1980.

⁹ E. Stoian, *Regina Maria în amintirile Branului*, pp. 62 – 63.

¹⁰ Vezi diploma: „Gymnasiumi érettségi bizonyítvány”, nr. 21 din 29 iunie 1905, copie în colecția autorului.

La înmormântarea Cavalerului Ioan de Pușcariu, care a avut loc în Bran, la 28 decembrie 1912, alături de un auditoriu extrem de important, participă și Aurel Stoian: „În fine mai vorbește dl. student în medicină Aurel Stoian în numele miilor de studenți români, cărora li s'a făcut posibilă terminarea studiilor, prin stipendiile primite din fundațiunea Gozdu și aduce mulțămire ilustrului prezident al comitetului fundațiunei trecut acum într-o lume mai fericită”¹².

Obținerea diplomei de doctor în medicină a constituit un mare succes și a găsit ecou în epocă: „De la Universitatea din Budapesta. Cu data de ... ni se scrie: Tânărul student în medicină, dl. Aurel Stoian, originar din Bran, a trecut zilele acestea, cu succes «bun», rigoroasele prescrise după legea cea nouă la Facultatea de Medicină din Budapesta. Tânărul rigurosant este fiul cel mai mic al harnicului proprietar Ioan Stoian, care și-a crescut familia atât de bine. Fiul cel mare și-a luat doctoratul în filozofie și filologie la Facultatea din Lipsca și de prezent e profesor în Tulcea; cel mezin în anii trecuți și-a luat doctoratul în medicină și de prezent e medic de cerc cu bun renume în Ilva – Mare (Mărgărint)”¹³.

După terminarea studiilor la Budapesta și Viena, obține, în 1913, titlul de doctor în medicină al Universității din Budapesta¹⁴.

Izbucnirea primului război mondial face ca în perioada 1914 – 1917 să funcționeze ca medic militar pe front în Polonia, Serbia, Muntenegru, Fiume, în Pusta Maghiară¹⁵.

¹¹ George Ranetti, *O serbare ardelenescă*, în „Furnica”, VII, nr. 49/11.08.1911; E. Stoian, *Din Branul de altădată*, în „Pro Bran”, IX, nr. 5 – 7, mai – iunie 2013.

¹² Ioan Cavaler de Pușcariu, *Notițe despre întâmplările contemporane*, Tiparul Tipografiei Arhidiecezane, Sibiu, 1913, p. 132.

¹³ *Gazeta Transilvaniei*, nr. 133/1907, apud Ioan Popa, *Citim în „Gazeta Transilvaniei” de-acum 100 de ani*, în „Foaie pentru minte inimă și literatură”, 21 – 22 iulie 2007. Prof. dr. Ioan Stoian (1875 – 1927), filolog, studii la Bran, Liceul „Andrei Șaguna”, doctor în litere la Leipzig, licențiat și la București, profesor și director la mai multe licee: Tulcea, Turnu Măgurele, Craiova, Bran; vezi E. Stoian, *Portrete din Bran*, p. 269. Dr. George Stoian (1878 – 1911), medic cercual în Bran, medic – locotenent în rezervă.

¹⁴ Vezi Diploma Universitas Hungarica, 23 decembrie 1913.

¹⁵ Vezi Carnet nr. 92 al ofițerului de rezervă Stoian Aurel, medic căpitan, Compania 7 sanitară Sibiu.

Contactând tifos exantematic, fiind în linia întâi pe frontul din Galiția, ajunge pentru tratament și refacere să fie internat la Viena, de unde i se adresează soției, aflată la părinți în Fălticeni:

„Dr. Stoian Palfi spital Wien – 15 V 1915

Dragă Sylvie !

Sunt pe deplin mulțumit cu starea mea sanitară și sperez ca în curând voi fi pe deplin bine încât peste trei săptămâni voi fi pe câmpul de luptă.

Cu mult drag Aurel”¹⁶.

În continuare este medic militar în zona Blaj, Brașov. În acest context, între 1917 – 1918 devine comandant al Spitalelor militare din Brașov și Timișul de Jos.

În perioada în care locotenent dr. Aurel Stoian era comandant al Spitalului Militar Brașov, l-a avut ca subaltern pe sublocotenent dr. Iuliu Hațeganu (viitorul creator de școală medicală transilvăneană)¹⁷, care după Marea Unire l-a chemat la Universitatea din Cluj, dar dragostea pentru locurile natale și familie au fost mai puternice, el stabilindu-se pe meleagurile natale, la Bran.

Climatul geostrategic și politic existent la sfârșitul primului război mondial a asigurat un nou context revoluționar, iar setea de libertate, dreptate socială și dorința de emancipare a populației asuprite au creat condițiile organizării populației românești din Transilvania, proces ce a culminat cu formarea Consiliului Național Român Central și organizarea pe acest teritoriu a consiliilor (sfaturilor) și gărzilor naționale.

Avântul eliberator a cuprins și aria Plasei Bran – Zărnești din Comitatul Făgăraș. În aceste condiții nou create, la 11 noiembrie 1918 localnicii împreună cu cei întorși de pe front, deținuții politici eliberați, conduși de preoți, au atacat cazarma de jandarmi din Moeciu de Jos, eliberându-i pe cei închiși. Bucuria a fost de nedescris, autoritățile fiind silite să părăsească sediul și localitatea. Manifestațiile publice care au urmat au fost caracterizate de un entuziasm debordant, iar populația

¹⁶ Copie a scrisorii în colecția autorului.

¹⁷ Fotografie în arhiva Dr. Aurel Stoian. Vezi și Fl. Marin, *op. cit.*, p. 123.

și-a exprimat cu hotărâre voința de a se uni cu „Țara” și s-a strigat „Trăiască România Mare”¹⁸.

La 5 noiembrie 1918 s-a constituit Consiliul Național Român al Comunelor Brănele, care a fost validat două zile mai târziu de reprezentanții celor zece comune ale Branului. Adunările s-au ținut la *Căncelării* (clădirile administrative ale comunelor brănele) și în casele comerciantului Ioan Munteanu, peste drum de poșta veche, clădiri supravegheate de jandarmii unguri¹⁹.

Ca președinți ai Consiliului Național Român din zona Bran au fost aleși dr. Iosif I. Pușcariu și dr. Aurel Stoian, iar ca și comandant al gărzilor naționale s-a ales prin aclamațiune unanimă sublocotenent Ovidiu Popovici și sergent Iacob Flucuș, ca soldat. În Consiliul Național Român din Bran au mai fost aleși ca secretar ing. Nicolae Boboc și membrii Ioan Munteanu, Emil Popovici, Ovidiu Popovici, Ioan Iosif Pușcariu, Iosif Goganu.

Sublocotenentul Ovidiu Popovici are meritul de a face cunoscut locuitorilor însemnătatea și meritele gărzilor naționale, cât și de a fi adresat apelul de organizare și funcționare a acestora²⁰.

În cadrul solemnității de sfințire a drapelului și a depunerii jurământului, în prezența a 2.000 de oameni, tricolorul a fost înălțat în vârful turnului de observare al Castelului Bran²¹.

Potrivit raportului adresat de vice-comitele de Făgăraș, locuitorii din plasa Bran „nici nu vor să audă de dispozițiile ministrului de război, fac ce vor ei”, fapt

¹⁸ Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Brașov (în continuare, SJAN Brașov), *Fond Subprefectura Făgăraș*, doc. 1.154/1918; Ioan Mândrea, *1918 în Țara Făgărașului*, în „Cumidava”, XII/1 (1979 – 1980), Brașov, 1980, p. 295; Ioan Vlad, *Brașovul și Marea Unire*, Ed. Dacia Europa Nova, Brașov, 1996, p. 213.

¹⁹ Inf. dr. Aurel Stoian și ing. Nicolae Boboc.

²⁰ Arhivele Naționale București, *Fond Consiliul Dirigent*, Dosar 19/1918, f. 102; în *1918 la Români, Documentele Unirii*, vol. VII, pp. 216 – 217.

²¹ *Glasul Ardealului*, I, nr. 32/6(19) decembrie 1918; Luana Popa, *Constituirea și activitatea Consiliilor (Sfaturilor) și a Gărzilor naționale Române din actualul Județ Brașov (1918 – 1919)*, în „Cumidava”, XIV, Brașov, 1990, p. 221.

pentru care se solicită mărirea numărului de jandarmi. Dar în scurt timp, la 19 noiembrie, prim-pretorul plasei Bran și ajutoarele sale părăsesc zona ²².

În concordanță cu apelurile Consiliului Național Român și cu cerințele obiective ale momentului, în comitatul Făgăraș, în urma unor adunări populare entuziaste, au fost aleși deputații (delegații) pentru Marea Adunare Națională de la 1 Decembrie 1918.

Considerăm că alegerea lor s-a făcut potrivit unor principii democratice și progresiste pentru acel timp, urmărindu-se să fie reprezentați la Adunarea Națională diverse categorii sociale de pe întreg teritoriul transilvan. Astfel, găsim brăneni pe diversele liste ²³ :

- meseriași, comercianți, industriași: *Nicolae Boboc* din Predeal (astăzi Predeluț) și *Ioan Munteanu* din Bran;

- gărzii naționale Bran: *sublocotenent Ovidiu Popovici* și *sergent Iacob Flucuș*;

- din partea comitatului Făgăraș, circumscripția Tohanul Vechi: *Dr. Aurel Stoian* ²⁴.

În urma ședinței Consiliului Național Român și a Gărzii Naționale din cele zece comune ale Branului, din 12/25.11.1918, se stabilesc delegații autorizați a lua parte cu vot decisiv la Marea Adunare Națională Română. Credenționalul este semnat de *președinții Dr. Iosif I. Pușcariu și Dr. Aurel Stoian, de notar Nicolae Boboc, precum și de bărbați de încredere: Ioan Boboc, Dionisie Stan, Ioan Boș, Ioan Marian, Gheorghe Cojan, Neculai N. Clinici, Moja M. Miron, indescifrabil, Nicolae Pivaru* ²⁵.

În cadrul adunărilor ținute la Bran, profesorul Silviu Țeposu prezintă importanța evenimentelor în curs de desfășurare, rolul Consiliului Național Român și

²² SJAN Brașov, *Fond Subprefectura Făgăraș*, Doc. 11.742, 4.428, 11.068/1918; I. Mândrea, *op.cit.*, p. 295; I. Vlad, *op. cit.*, p. 213.

²³ I. Mândrea, *op. cit.*, p. 279.

²⁴ *1918 la Români. Documentele Unirii*, vol. VIII, p. 204, 205, 207.

²⁵ Arhivele Muzeului Unirii Alba Iulia, *Fond Documentele Unirii*, vol. I, pp. 787 – 789, 791, vol. II, p.723; Gheorghe Unc, Augustin Deac, *Gărzile Naționale Române din Transilvania*, Ed. Militară, București, 1979, p. 150, 179.

a gărzilor naționale, îndemnând populația la *”bună înțelegere și liniște”*, vorbirea sa având darul să însuflețească auditoriul ²⁶.

La rândul său, dr. Aurel Stoian propune înființarea unei secții sanitare ²⁷, fapt ce îl va materializa cu eforturi personale curând, prin înființarea la Bran a spitalului Plasei Bran – Zărnești ²⁸.

Delegația Branului a fost condusă de dr. Aurel Stoian, ce fusese ales primul pe lista cercului electoral Tohanul Vechi, comitatul Făgăraș.

În ședința Consiliului Național Român Bran din 6/19 noiembrie 1918, în prezența reprezentanților celor zece comune brănene, dr. Aurel Stoian face propunerea ca toți membrii Consiliului Național Român să depună jurământul de credință, să se cumpere un steag tricolor și să se facă sigiliul consiliului cu inscripția **Consiliul Național Român Bran** și de asemenea ca fiecare comună să se aboneze la *”Glasul Ardealului”* și *”Românul”*, în mai multe exemplare ²⁹.

Interzicerea dreptului legitim de a avea un steag tricolor este reliefată și în *Cronica Bisericii Sfântul Nicolae din Șimon: „Entuziasmați – beți de bucurie și de mândrie națională am dispus tragerea clopotului la biserică, arborarea steagului – mândrului nostru steag tricolor procurat în 1916, în ziua de 20 August, din Ploiești și ascuns în podul bisericii pe boltă, sub țigle, în zilele pline de urgie și întristare venite peste noi prin retragerea armatei române (...). Acest steag (...), spre marea mea bucurie, a fost singurul steag în Bran, care a fâlfâit mândru și victorios – purtat de bravii mei parohieni”* ³⁰. Această însemnare făcută de bătrânul preot Aron Ioan Moșoiu, din satul Șimon, este un argument în plus că eforturile și aspirațiile tânărului, pe atunci, dr. Aurel Stoian erau în concordanță cu măreția timpurilor.

Documentul care atestă în mod fidel și sintetic alegerea dr. Aurel Stoian ca delegat oficial al comitatului Făgăraș la Marea Adunare Națională Română de la

²⁶ *1918 la Români*, vol. VII, p. 217.

²⁷ *Ibidem*.

²⁸ I. Moșoiu, *op. cit.*, p. 95.

²⁹ *1918 la Români*, vol. VII, pp. 417 – 418.

³⁰ Preot Aron Ioan I. Moșoiu, *Cronica Bisericii Sfântul Nicolae din Șimon*, mss., pp. 87 – 88.

Alba Iulia este *Procesul verbal* dresat în Adunarea electorală a cercului electoral Tohanul Vechi din comitatul Făgărașului, la 12/25 noiembrie 1918:

„1918, noiembrie 12/25, Tohanul – Vechiu (cerc electoral)

Proces verbal

(Sigiliul: Sfatul național român din Țara Bârsei – n.n.).

Luat în Adunarea electorală a cercului electoral Tohanul – Vechiu din com[itatul] Făgărașului, ținută în Tohanul – Vechiu la 12/25 nov. 1918.

Prezident: Moise Brumboiu protopop.

Notari: Dr. Ilariu Hoadrea, avocat, George Hamzea, paroch.

Prezidentul dă cetire ordinului venit de la Consiliul Central Național Român, prin care se ordonă alegerea urgentă alor 5 delegați la Marea Adunare Națională Română, care va fi convocată în scurt timp. Constată, că publicarea alegerii de azi s-a vestit de cu vreme în toate comunele din cerc. Salută pe alegătorii prezenți și îi provoacă să denumească 2 bărbați de încredere.

Se numesc de atari prin aclamațiune unanimă D[om]nii Ioan Pușcariu, preot, și Ioan Vodă, notar.

*Președintele pune la ordinea zilei alegerea al celor 5 delegați, prin aclamație unanimă au fost aleși următorii D[om]ni: 1. **Dr. Aurel Stoian, medic**, 2. Pompiliu Dan, dir[ector] Școlar, 3. Aron Pană, măestru rotar, 4. Spiridon Boita, cand[idat de] adv[ocat], 5. Nicolae Râmbețiu.*

Aleși din partea Românilor din acest cerc cu vot universal ca delegați ai cercului electoral Tohanul – Vechiu îndreptățiți și îndatorați a lua parte cu vot decisiv în Marea Adunare Națională Română convocată din partea Consiliului Central Național Român pe ziua de 18 nov. St. V. /1 Dec. st. nou în Alba Iulia și la adunările, cari eventual le va convoca în decursul anului următor.

Presidiul dispune, ca în urma acestei enunțări presidial aleșii deputați să fie prevăzuți cu Credenționale, iar o parte a acestui proces – verbal să se trimită imediat Consiliului Central Național Român.

Spre știre.

Despre ce luându-se acest Proces – verbal în două părți, dintre cari unul să va păstra la Consiliul Național Român din fruntea Comitatului, actul de alegere să încheie la oarele 4 p.m.

D.c.m.s.

Moise Brumboiu
prezidentul adunării
electorale

George Hamsea
not[arul] adunării naționale
Dr. Ilariu Hoadrea

Notarul adunării electorale

Ion Pușcariu

Ioan Vodă

bărbați de încredere”³¹.

În urma desemnării în unanimitate și cu aclamațiune a delegaților acestui cerc electoral, au fost eliberate credenționalele:

„CREDENȚIONAL

*Subsemnații adevărim că în cercul electoral al Tohanului Vechi din Com[itatul] Făgărașului s-au ales azi ca delegați ai acestui cerc electoral D[om]nii: **Dr. Aurel Stoian** din Bran, 2. **Pompiliu Dan** din Zernești, 3. **Aron Pană** din Zernești, 4. **Spiridon Boita** din Tohanul Vechi, 5. **Nicolae Râmbeș** din Poiana Mărului prin aclamațiune unanیمă.*

Drept ce sus numiții delegați sunt prin aceasta autorizați a lua parte cu vot decisiv la Marea Adunare Națională Română ce se va convoca prin Consiliul Central Național Român, în numele tuturor românilor din acest Cerc Electoral și la

³¹ 1918 la români, vol. VIII, pp. 709 – 711; vezi și facsimilele nr. 389 – 391.

alte Mari Adunări Naționale Române cari eventual o să mai fie convocate în decursul anului acestuia ori în anul următor, și a contribui cu votul lor la deciderea asupra sorții viitoare a neamului românesc din Transilvania, Ungaria și Banatul Timișan. Dat din Colegiul Electoral al cercului electoral Tohanul Vechi ținut în ziua de 12/25 Novembre 1918.

Moise Brumboiu, protopop president, Dr. Ilariu Hoadrea, notar, George N. St. Runceanu, Dr. Victor Cutean, Nicolae Butta, Ioan Avram, Nicolae Boboc, Emil Popoviciu, Ion V. Perșoiu, George Grozea, bărbați de încredere din comune”³².

Cu mândrie firească, dar și cu respectul cuvenit unui lucru sacru, dr. Aurel Stoian mi-a povestit ades drumul făcut de delegația Branului la Marea Adunare Națională de la 1 Decembrie 1918. Pentru o mai fidelă prezentare a mărețului eveniment, citez din amintirile sale: „În urma adunărilor populare ținute în localitățile plasei Bran – Zărnești, ce aparțineau de județul Făgăraș, am fost desemnat ca delegat la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, pentru a vota unirea Transilvaniei cu România.

La Marea Adunare Națională de la Alba Iulia din 1918 am fost prezent ca delegat al Județului Făgăraș reprezentând Plasa Bran – Zărnești, respectiv cele 10 comune brănene, Zărnești, Tohanul Vechiu, Tohanul Nou, Poiana Mărului, Holbav.

Înainte de 1 Decembrie 1918 cu o săptămână, s-a ținut o mare adunare în Zărnești a gărzilor comunale din comunele sus menționate care au ales delegatul lor pentru Marea Adunare Națională de la Alba Iulia. Am fost 3 candidați. Am fost eu ales, demobilizasem numai atunci cu câteva zile, eram încă în uniformă.

O campanie deosebită mi-a făcut, în adunările de alegeri, farmacistul Iancu Nan din Zărnești.

Se formase însă peste tot Gărzile Naționale. În comunele brănene, în Bran era Consiliul Național care le dirija. Am fost ales Președintele Consiliului Național Român Bran. Posed încă Biletul de legitimație.

³² *Ibidem*, p. 205; vezi și facsimil nr. 392.

După alegerea mea ca delegat am primit îndrumarea să merg la Alba – Iulia conducând o delegație formată din cetățeni din plasă care doresc a participa la Adunare.

Au mers cu mine Ioan Munteanu din Bran, Nicolae Boboc secretarul Consiliului Național din Bran, Iacob Flucuș șeful Gărzii Naționale Sohodol, Ion Moja sergent Sohodol, Ioan Zichil, Președintele Gărzii Naționale Moeciu de Jos, locotenent Ovidiu Popovici, locotenent Emil Popovici, Ioan Clinciu din Zărnești.

În Brașov a fost ales ca delegat protopopul Saftu care a condus o mare delegație de brașoveni din Schei. El a organizat și plecarea noastră din Brașov spre Alba Iulia cu un tren special. Noi am plecat cu o zi înainte de ținerea Adunării.

Erau vremuri grele, ca la sfârșitul unui război devastator, circulația trenurilor era dezorganizată și se călătorea anevoios. Astfel, am fost nevoiți să căutăm o locomotivă și să împingem niște vagoane ca să formăm un tren pentru Alba Iulia. Ajutor deosebit am primit din partea mecanicului Fluieraș.

Drumul era greu și a durat mai mult de zece ore. În timpul prânzului trenul s-a oprit pentru ca fiecare să poată mânca în tihnă merindele puse de acasă. Pe durata staționării ne-am împrietenit cu mecanicul și am ajuns în locomotivă. Văzându-i truda, l-am ajutat să arunce cărbuni în arzător. Am împărțit împreună merindele din traistă, petrecând clipe de noapte.

Pe întreg drumul prin sate erau și gărzi străine maghiare și săsești. Prin sate, prin gări erau numai împușcături, căci soldații după capitularea Armatei austro – ungare veneau acasă înarmați. Noi nu ne arătam la ferestrele trenului, iar prin gări eram culcați în tren la podea. Mergeam însă cântând.

Ajunși în gara Alba Iulia, ni s-a spus să căutăm locuință căci orașul este deja plin. Erau oameni veniți din tot Ardealul și era greu să găsești loc să dormi, mai ales că ninsese puțin și era frig.

Ne-am adăpostit totuși la marginea orașului, într-o moară părăsită. După ce am mâncat, am făcut o preumblare pentru a afla locul și ora Marii Adunări.

Orașul era foarte aglomerat, era lume multă, majoritatea erau în costume naționale românești, dar puteai să vezi însă și țărani ce purtau câte o manta

militară, așa cum le-a rămas de pe front. Răsuna orașul de cântece. Se cânta "Deșteaptă-te române".

Toți aveam mâncare de acasă, ouă și slănină și eram înarmați cu revolvere. Eu eram în uniformă austriacă de medic.

După ce am mâncat ne-am dus în oraș spre Cetate. Ne țineam de mână prin aglomerație.

Întâmplător pe drum ne întâlnim cu un căpitan. O mare bucurie pe noi. Era **Cornel Cozma** din Bran, comandantul Garnizoanei Alba Iulia. El era îmbrăcat în uniformă frumoasă cu epoleți de căpitan și făcea parte dintre pușinii ofițeri ce umblau pe străzi. Ajunsesse unul din comandanții gărzii orașului. Auzind unde vrem să rămânem peste noapte, ne-a invitat să stăm în biroul său. În acest fel delegația Branului a dormit pe saltele militare în clădirea din Cetatea Alba Iulia. Tot aici, într-o clădire vecină s-a ținut Marea Adunare.

Prin oraș mii de oameni, strigăte și cântece. În afară de oraș se auzeau multe împușcături.

Parcă văd orașul, cuprins în acele zile istorice de manifestări de bucurie și entuziasm patriotic nemaîntâlnit. Se cânta "**Deșteaptă-te române**", „**Hora Unirii**", "**Pe al nostru steag e scris unire**", peste tot se auzeau urale de bucurie, oamenii își azvârleau căciulile în sus.

Îmi aduc aminte că am fost desemnat să fac parte și din corpul de medici care deserveau această adunare și purtam pe lângă banderolă și însemnele de medic.

În dimineața lui 1 Decembrie ne-am îndreptat spre Sala Unirii, dar în fața ușilor era o mulțime entuziastă de care nu puteai să treci. Totuși, cu greu, urcând pe fereastră, am reușit să intru în Sala Marii Uniri pentru a-mi da semnătura.

Marea adunare a fost deschisă de bătrânul Ștefan C. Pop de Băsești care se ținea bine deși era bolnav. După el a vorbit Vasile Goldiș care a cetit și Propunerile. Apoi a vorbit Iuliu Maniu.

Trebuia să fi foarte atent ca să poți auzi toate căci erau multe întreruperi de "**Trăiască România Mare**", "**Vrem Unirea**", iar afară în jurul clădirii răsuna văzduhul de "**Deșteaptă-te Române**". Mare însuflețire a fost la sosirea voluntarilor

din Vechiul Regat. Toți purtau niște căciuli foarte mari, căzăcești, și cântau **”Pe al nostru steag e scris unire”**. Strigătele și cântecele ajungeau până la fereastra sălii unde se ținea adunarea. Un moment impresionant a fost atunci când, în jurul clădirii, mii de oameni își aruncau în sus căciulile strigând: **”Tăiască România Mare”**, **”Vrem Unirea”**.

Eu, în sală, eram lângă fereastra care era deschisă și vedeam și ce se întâmpla afară.

După adunare au vorbit Ioan Clinci, deputatul Suciu și preotul Dr. Hosu, dar puțin că erau întrerupți. Era o însuflețire mare, unii jucau, alții cântau, alții plângeau de bucurie. Mai ales bătrânii, care strigau **”Visul nostru s-a împlinit”**, stăteau în genunchi își făceau cruce și sărutau pământul.

A fost una din cele mai frumoase zile din viața mea. Uitasem cele îndurate în timpul studiilor la Budapesta și Viena, uitasem că tata și una din surorile sale fuseseră întemnițate la Vacz, pentru vina de a fi primit, în Bran, trupele române eliberatoare cu pâine și sare.

A treia zi am venit tot cu trenul nostru acasă, cântând mereu chiar dacă eram cu toții răgușiți.

Prin gări încetase împușcăurile și erau numai gărzi naționale românești. Eu purtam la braț o eșarfă cu tricolor cu Cruce Roșie spre a fi recunoscut la nevoie ca medic. Eșarfa mi-a dat-o la plecare Protopopul Saftu, președintele Consiliului Național Brașov. Am purtat-o la Alba Iulia.

La întoarcere, am vrut să iau ca amintire ceva de la Alba Iulia. Am găsit o tabachere din lemn la un moț și două tuburi de tun din alamă, pe care le-am adus și păstrat la Bran. Mi s-au recunoscut parțial, mai târziu, aceste merite și am fost decorat cu Medalia Semicentenarului Unirii Transilvaniei cu România”³³.

³³ Mărturie primită personal de la dr. Aurel Stoian (1886 – 1979), alături de care am stat, în calitate de nepot, până în ultima clipă a vieții – 25 ianuarie 1979. Vezi și *Amintiri Dr. Aurel Stoian. Marea Adunare Națională din 18 Decembrie 1918 din Alba Iulia*, mss., Bran, 1968 (aceste amintiri au rămas în mai multe variante, pe care le dețin în copie, iar o variantă am publicat-o în E. Stoian, *Participarea brănenilor la marea Unire*, pp. 160 – 172.); T. N. Hașdeu, *op. cit.*, pp. 124 – 125; Fl. Marin, *op. cit.*, pp. 121 – 124.

Bucurie și emoție deosebită a creat în rândul participanților venirea voluntarilor români de la Iași, organizați și conduși de brăneanul George Enescu, patriot înflăcărat, căruia pentru calitățile sale i se spunea, în satul natal Peștera, *Ghiță cel Mare*³⁴.

Cercetând în arhiva de familie am găsit o însemnare marginală, pe un formular de rețetă, ce a fost lipit pe coperta revistei „Magazin istoric”, nr. 11 din noiembrie 1968, lângă imaginea cu Marea Adunare: „*La Alba Iulia în 1918 Dec[embrie] I eram în uniformă austriacă, cu chipiu înalt. În fotografia luată acolo figurez și eu, ofițerul cu guler negru la haină*”³⁵. Pentru veridicitatea acestei afirmații se poate compara și constata asemănarea cu portretul în ulei existent în incinta casei sale.

După înfăptuirea Marii Uniri, este numit medic șef al județului Trei Scaune.

Pământul strămoșilor săi, dar și al copilăriei, îl atrage mai mult ca orice și îl determină să renunțe la funcțiile și privilegiile obținute, la viața de oraș și o muncă mai ușoară, stabilindu-se la Bran, unde își dedică viața, munca și pasiunea, pentru localitatea natală și oamenii de aici.

După război, ajunge medic la Bran, fiind ales de populația locală care îi cunoștea familia și îi aprecia faptele.

Intervine pe lângă Consiliul Dirigent de la Sibiu, merge personal în audiență la generalul Traian Moșoiu ca să-l ajute pentru a pune bazele unui spital atât de necesar pentru satele plasei Bran.

Rod al eforturilor sale de a ridica Branul din punct de vedere sanitar, economic și cultural, în 1922 începe să funcționeze sub conducerea sa spitalul cu dispensar.

Încă de la început, spitalul se bucura de un renume deosebit și era căutat de locuitorii din plasa Bran – Zărnești. În monografia sa din 1930, profesorul Ioan Moșoiu arăta: „*În centrul Branului e reședința medicului de plasă Doctor A. Stoian,*

³⁴ Inf. Gheorghe Enescu din Bran, n. 1935; vezi și T. N. Hașdeu, *op. cit.*, p. 125.

³⁵ Antetul rețetei: „*K. U. K. OBERARZT/ DR. AUREL STOIAN/ FELDSPITAL 817/ Feldpost 170, 191*”. Copie în arhiva autorului.

care conduce și spitalul de plasă „Principesa Elisabeta”, Dispensarul de copii „Regina Maria” adăpostit în casele Majestății Sale”³⁶.

Fiind conștient de importanța educării și emancipării populației prin școală, a fost permanent în fruntea elitei care a întemeiat și promovat instituțiile de învățământ în zonă. Astfel, încă de la început a fost membru al comitetului școlar, profesor de igienă și medic al Gimnaziului de Stat Mixt Bran³⁷.

Un capitol deosebit de interesant îl constituie activitatea sa ca medic al Castelului Bran, vizitele și primirile făcute Regelui Ferdinand și Reginei Maria. În calitate de primar mai mult timp, în perioada interbelică, era prezent la toate primirile și plecările regelui și reginei de la Bran, participa la toate evenimentele, inclusiv la diverse reuniuni la nivel înalt.

De asemenea, a fost medic al Reginei Maria și al Princesei Ileana, fiind un bun cunoscător al vieții ce se desfășura la castel³⁸.

Alături de alți fruntași ai Branului – amintim pe cavaler Ioan de Pușcariu, prof. Ioan Clinciu –, a depus eforturi ca localitatea să primească statutul de stațiune climaterică și a militat pentru dezvoltarea turismului.

A făcut parte din diverse asociații care aveau ca scop promovarea regiunii natale în plan edilitar, balnear și turistic. La 14 iunie 1924, se fondează „Secția Bran și alpină a Pietrei Craiului”, în fapt o filială a asociației Turistice „Touring – Clubul României”, care număra peste 50 de membri, avea sediul social în Predeal – Bran și își propunea „Amenajarea turistică a masivului piatra Craiului și dezvoltarea Branului ca centru turistic și climatic”. Printre membrii comitetului a fost și dr. Aurel Stoian³⁹.

Memoria colectivă a zonei a reținut că dr. Aurel Stoian s-a opus introducerii trenului în Bran, deși din ordinul generalului Traian Moșoiu șinele și traseele ajunseseră în gara din Râșnov.

³⁶ Ioan Moșoiu, *Branul și cetatea Branului*, Ed. Asoc. Turing – Clubul României, București, 1930, p. 95.

³⁷ P. Sachelarie, George Babeș, *Anuarul Gimnaziului de Stat Mixt din Bran*, Tipografia Gheorghe I. Gologan, Brașov, 1930, p. 30, 31.

³⁸ E. Stoian, *Regina Maria în amintirile Branului*, pp. 62 – 72.

³⁹ I. Moșoiu, *op. cit.*, p. 78.

Iată ce consemnează preotul Ioan I. Moșoiu din Șimon: „*Exceleanța Sa Dl. Ministru al comunicațiilor Gen. Traian Moșoiu, voește a face tren până la Bran, în care scop inginerii au și început și terminat lucrările. Unii brăneni în frunte cu Dr. Stoian (zis Măcelărescu) în năcaz să nu se facă această înlesnire brănenilor de partid liberal, cu unii Pușcărești au mers la M.S. regina, să o convingă că brănenilor nu le face de lipsă trenul și alte mofturi de ale lor*”⁴⁰.

Motivul invocat de cel care iubea farmecul localității natale a fost simplu: „*trenul strică aerul și tulbură liniștea*”. Astăzi, când zona este ferită de dezavantajele unor distrugerii ale industrializării, acest fapt este apreciat la justa lui valoare și este etichetat de prof. univ. dr. ing. Nicolae Boș ca un prim exemplu de politică ecologică⁴¹.

De activitatea și eforturile sale sunt legate multe din realizările Branului: declararea Branului ca stațiune climaterică, transformarea și amenajarea izlazului în parc, pavarea cu piatră a drumurilor centrale, consolidarea cu diguri a malurilor Pârului Turcu, prima captare de apă potabilă, prima canalizare, amenajarea păstrăvăriei și construirea casei de vânatoare, ființarea Bisericii ortodoxe din Bran centru⁴².

În decursul timpului îndeplinește numeroase funcții cu profil obștesc și de stat: primar al comunei Bran – Poarta⁴³; medic director al Spitalului Bran; deputat sinodal în Mitropolia de la Sibiu; paznic public de pescuit și vânatoare peste Ardeal și Banat; inspector școlar sanitar peste Ardeal, Banat și Maramureș; președinte al Comitetului bisericesc al plasei Bran; președinte al Comitetului școlilor primare Bran; președinte al Comitetului școlii de meserii Bran; președinte al Societății de pescuit Bran; președinte al Societății de vânatoare Bran; președinte al Oficiului de turism Bran; președinte al ASTREI culturale din comunele brănene; medicul

⁴⁰ Preot A. I. I. Moșoiu, *op. cit.*, p. 118.

⁴¹ Prof. univ. dr. ing. Nicolae Boș dă ca exemplu studenților săi această faptă ecologică a dr. Aurel Stoian din Bran.

⁴² Dr. Aurel Stoian, *Biserica greco – ortodoxă Bran*, mss., Bran, 1977; Mircea Reit, *Scurtă monografie a satului Poarta Bran*, în „Țara Branului”, Buletin nr. 26/august 1998, p. 2.

⁴³ *Regulament pentru taxe și impozite comunale*, în „Monitorul Ținutului Bucegi”, II, nr. 27, 6 iulie 1939, pp. 1190 – 1191.

Castelului Bran, primar al Stațiunii Climaterice Bran; comandant al Spitalului Militar Z. I. 158 în timpul celui de al doilea război mondial.

Pentru meritele sale, în cursul vieții a primit mai multe decorații: *Signum laudis*, *Crucea Roșie*, *Crucea de Aur cu coroană și săbiile* (*Goldenes verdienstkreuz mit Krone und Schwerter*), *Crucea Trupa Carol* (*Karl Truppen Kreuz*, conferită după cel puțin un an în prima linie a frontului în primul război mondial, *Crucea meritul sanitar cl. I*, *Crucea Regina Maria cl. a II -a* (în cel de al doilea război mondial). În 1957, primește *Diploma de aur a Facultății de Medicină din Budapesta*, iar în 1969 primește *Medalia semicentenarului Unirii Transilvaniei cu România 1918 – 1968*.

Personalitatea sa impresionantă, profilul intelectual deosebit, poziția în și rolul pe care l-a jucat în viața Branului acelor timpuri, sunt câteva din argumentele care ne fac să înțelegem că adesea dr. Aurel Stoian primea și se întâlnea cu numeroase personalități.

Nu putem să facem o prezentare exhaustivă a acestor întâlniri, dar pentru a ilustra acest aspect din viața sa, amintim doar câteva dintre ele.

La Bran este vizitat de mai multe ori de I. P. S. S. Mitropolitul Nicolae Bălan, „care îmi era bun prieten, coleg la Universitatea din Budapesta, unde ne întâlneam foarte des la Societatea Petru Maior și jucam șah (...)”⁴⁴.

Îl primește pe prof. univ. dr. Petre P. Negulescu, fost ministru al învățământului⁴⁵, este vizitat și-l însoțește la pescuit pe Valea Moeciului pe Mihail Sadoveanu⁴⁶, îl găzduiește pe Mihail Sebastian⁴⁷.

Din lungul șir a celor care i-au trecut pragul amintim: Regina Maria, Principesa Ileana, pictorița Elena Popeea, arhitectul Curții regale, Karol Lieman, Vasile Voiculescu, prof. Ioan Clinciu, G. Popa – Lisseanu, Sextil Pușcariu, Alexandru I. Lepedatu, deputatul ing. Ion Ionică, actrița Silvia Popovici, chirurgul

⁴⁴ Dr. A. Stoian, *op. cit.*

⁴⁵ Mardare Mateescu, *Evocări: P. P. Negulescu*, în „Symposion”, nr. 1/iulie 1990, p. 46.

⁴⁶ Ștefan Petraru, *Itinerare sadoveniene inedite. Pasiuni transilvănene*, în „Orizontul”, decembrie 1977, p. 15; E. Stoian, *Mihail Sadoveanu la Bran*, în „Vacanțe la țară”, I, nr. 7, iulie 2004, pp. 26 – 27.

⁴⁷ Mihail Sebastian, *Jurnal 1935 – 1944*, Ed. Humanitas, București, p. 166.

prof. univ. dr. Alexandru Pop, prof. univ. dr. doc. Emil Țeposu, prof. univ. dr. doc. Eugenia Mihalca, născută Băncilă, prof. univ. dr. doc. Cornel Cărpinișan, prof. univ. dr. doc. Liviu Popoviciu, general Aurel Locusteanu, prof. dr. Ioan Moșoiu, prof. univ. dr. Vasile Ciurea, prof. dr.. Emil Micu și mulți alții.

La 6 iulie 1945, sistemul de propagandă al noului regim, prin ziarul de stânga „Poporul” îi fabrica acuzații nefondate și cel puțin hilare ⁴⁸.

Sfârșitul celui de al doilea război mondial a creat condițiile favorizante procesului de schimbare pe criteriile staliniste în plan politic, social și economic, iar măsurile luate de regimul instalat după 1945 încep treptat, dar sigur, să-și trimită tentaculele și să producă efectele nefaste până în cele mai ascunse unghere ale societății.

Exponent al generației Marii Uniri, dr. Aurel Stoian a trebuit să înfrunte toate persecuțiile sistemului totalitar. Fără a putea să prezentăm cele îndurate, ne limităm să amintim succint câteva dintre ele.

Îmi amintesc cum, cu ochii în lacrimi, îmi arăta locul de unde și-a aruncat cărțile din bibliotecă pe apa Turcului: „*Erau cărți și reviste pe care le strânsesem o viață întreagă. Să fii păstrat măcar opera lui Nicolae Iorga (...)*” ⁴⁹.

A urmat perioada în care i s-a naționalizat casa, deși era salariat de stat, nu avea afaceri, iar averea o dobândise prin moștenire, nu ca exploatator ⁵⁰.

În aceeași manieră și de aceeași inspirație, a venit și ordinul prin care a trebuit și să părăsească localitatea și să îndure calvarul evacuării la Fălticeni. Înfruntând cu tenacitate anii de pribegie, reușește să găsească un post de medic de întreprindere la Tohanul Vechi și apoi la Spitalul Bran.

După ce a slujit peste 55 de ani sub jurământul lui Hypocrate, la vârsta de 82 de ani s-a pensionat.

⁴⁸ *Poporul*, 6 iulie 1945; vezi o dovadă de ingraturdine și hilaritate în regretabilul articol al lui Iulian Cătălui, *Fasciștii din județul Brașov nu se astâmpără*, în „Brașovul tău”, 06.07.2011, p. 2.

⁴⁹ Inf. dr. Aurel Stoian, 1972.

⁵⁰ Decretul 92/19.04.1950, M.O. nr. 36/20.04.1950; vezi și anexa. Art. 2 prevedea: „*Nu intră în prevederile decretului de față și nu se naționalizează imobilele proprietatea muncitorilor, funcționarilor, micilor meseriași, intelectualilor profesioniști și pensionarilor*”.

Dar șirul persecuțiilor nu se oprește aici. În anul 1964 este căutat de funcționari ai Ambasadei R. P. Ungare la București și ai Universității din Budapesta pentru a participa ca invitat special la ceremoniile jubiliare ale Facultății de Medicină Ungare. Cei din conducerea de atunci a Branului au mințit, cu multă răutate, spunând că dr. Stoian este grav bolnav și că nu se poate vorbi cu el, spre decepția autorităților maghiare ⁵¹.

Asemănător s-a întâmplat și în preajma aniversării Semicentenarului Marii Uniri, când Dr. Aurel Stoian a fost invitat oficial, a fost pregătit, din însărcinarea județului, să plece la Alba Iulia, dar cu o zi înainte de plecare i s-a comunicat că nu mai poate merge ⁵², deși își exprimase înainte dorința legitimă: „*Dacă trăiesc, doresc a lua și eu parte la sărbătorirea semicentenarului. Cred că puțini delegați oficiali ai Marelui Adunări din 1918 mai suntem în viață.*” ⁵³.

Iată regretul său: „După 50 ani s-a sărbătorit Semicentenarul Unirii Transilvaniei cu România. Cu aranjarea sărbătorii a fost delegat și profesorul Silviu Țăposu din Sibiu, originar din Bran, din Șirnea. El mi-a cerut și i-am trimis pentru muzeul din Alba Iulia ca „document” eșarfa ce am purtat-o și memoriile mele de acolo. La un an după semicentenar am primit din București de la Comitetul Central o medalie din bronz –1918-1968. *Semicentenarul Unirii Transilvaniei cu România*” ⁵⁴.

A fost în raporturi apropiate cu fruntașii Branului, preoți⁵⁵, dascăli, intelectuali, economi de oi, dar mai ales cu oamenii de rând.

A cunoscut bine nu numai munții și pădurile dintre Munții Bucegi și Munții Piatra Craiului, dar și oamenii locului, cu aspirațiile și necazurile lor. La vremea sa,

⁵¹ Vezi adresa: „*BUDAPESTI ORVOSTUDOMÁNY EGYETEM / REKTOR / Dr. Aurel Stoian / Bran-Brașov / România / Sajnálattal vettem tudomásul, hogy a szeptember 30-án tartott nyilvános rendkívüli tanácsülésünkön nem tudott megjelenni. Amidőn az Ön számára kiállított jubileum díszoklevelet mellékelten megküldöm, mind Egyetemünk Tanácsa, mind magam nevében további jó egészséget, megelégedett örömteli életet kívánok. / Budapest, 1964. október 2/ ss dr Sós József/ stampilá*” (copie în colecția autorului).

⁵² Inf. Ioan Boș, fost viceprimar la comuna Bran.

⁵³ Amintiri dr. Aurel Stoian.

⁵⁴ *Ibidem*.

⁵⁵ George Babeș paroh, *Cronica Bisericei ortodoxe-române din Sohodol – biserica nouă plasa Bran, județul Brașov*, 1936, mss., p. 26. Preotul și protopopul George Babeș a fost internat „și la Spitalul „Principesa Elena” din Bran, fiind tratat conștientios de către Dr. Aurel Stoian, prețin intim și doctor al casei noastre, după o lună a revenit acasă”.

se spunea că nu e casă în care să nu fi intrat, iar dacă a fost una în care nu a fost, a ajuns în altele de zeci de ori. A fost apropiat de oameni. Era un bun sfătuitor al lor, era un adevărat părinte.

Doctorul Aurel Stoian a reprezentat cu onoare și competență comitatul Făgăraș și plasa Bran – Zărnești la Marea Adunare Națională din 1 decembrie 1918 de la Alba Iulia, rămânând un adevărat simbol istoric. Pentru satele Branului a fost un model și o adevărată mândrie, personalitatea și faptele sale vor rămâne o legendă vie.

Tot de la Bran, în noaptea geroasă de 24 spre 25 ianuarie 1979, a plecat într-o lume mai bună și mai curată.

O stradă din Bran îi poartă numele, iar o placă comemorativă amintește trecătorului că aici s-a născut și a trăit un mare fiu al localității. Ridicarea unui bust, în parcul pe care el l-a făurit, i-ar omagia faptele pentru eternitate.

Lista ilustrațiilor

Fig. 1 – Aurel Stoian, student la medicină – Budapesta.

Fig. 2 – Dr. Aurel Stoian – Spitalul Vinkovici – 1915.

Fig. 3 – De la stânga la dreapta: sublocotenent Ovidiu Popovici, comandantul gărzilor naționale din comunele brănene (1918), locotenent dr. Aurel Stoian, președintele Consiliului Național Român din comunele brănene – delegat al Comitatului Făgăraș la Marea Unire, locotenent Emil Popovici, membru în gărzile naționale din Bran.

Fig. 4 – Căpitan dr. Aurel Stoian, Spitalul Militar Bran – 1941.

Fig. 5 – Dr Aurel Stoian la Spitalul de boli contagioase în timpul primului război mondial.

Fig. 6 – Locotenent dr. Aurel Stoian – Șeful Spitalului Militar din Brașov (X), sublocotenent Iuliu Hațeganu, șef laborator.

Fig. 7 – Dr. Aurel Stoian în Muntenegru – 1918.

Fig. 8 – Dr. Aurel Stoian în Serbia – 1916.

Fig. 9 – Bilet de legitimare – 1918.

Fig. 10 – Spitalul Palffy din Viena – 1915. În alb, cu pălărie, prințesa Palffy și în halat alb dr. Aurel Stoian.

Fig. 11 – Diploma de doctor în medicină a lui Aurel Stoian.

Fig. 12 – Tablou al ofițerului dr. Aurel Stoian.

Fig.1

Fig. 2

Fig. 3

Fig. 4

Fig. 5

Fig. 6

Fig. 7

Fig. 8

Bilet de legitimare
 Se adevereste oficial ca Dⁿ Aurel
 Storian este locuitor al comunei Poarta
 si de prezent functioneaza ca presedinte
 al Comitetului National Roman din Poarta

Poarta in 24/II-1918

[Signature]
 md. loc.
 presedinte

[Signature]
 secret.

**COMITUL NATIONAL ROMAN
 BRAN**

Fig. 9

Fig. 10

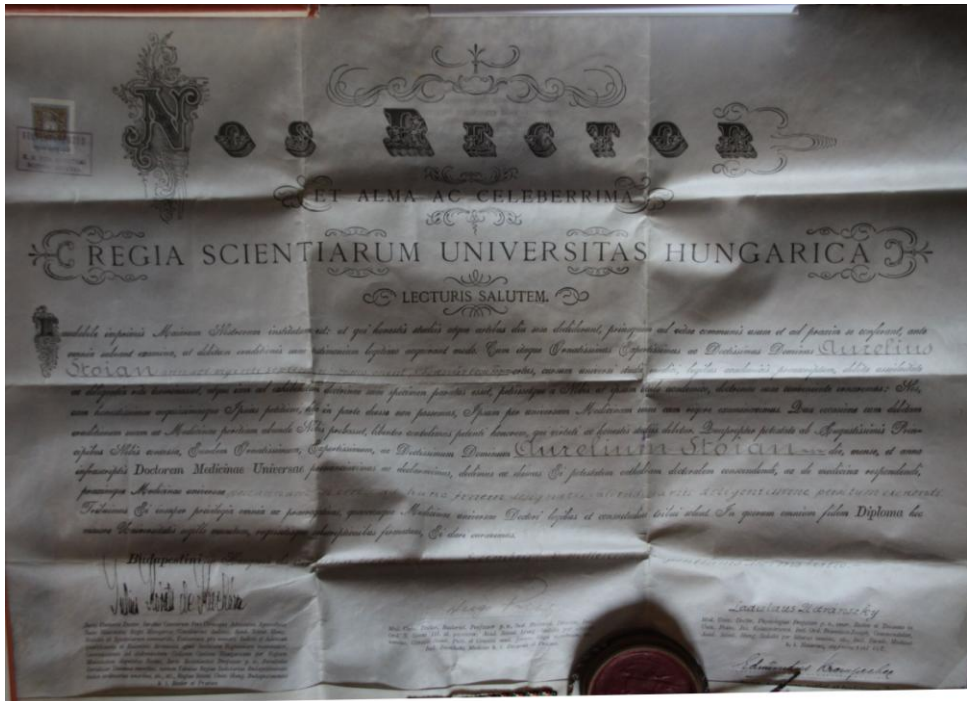

Fig. 11

Fig. 12